

DR TERESA PASZKOWSKA

SYMPOZJUM „KS. REKTOR ANTONI SŁOMKOWSKI (1900-1982),
ODNOWICIEL KUL I TEOLOG DUCHOWOŚCI –
W STULECIE URODZIN”

W dn. 4-5 grudnia 2000 r. odbyło się w Lublinie doroczne ogólnopolskie spotkanie Sekcji Duchowości Teologów Polskich, z udziałem 58 osób. Rozpoczęło się Niezsporami w kaplicy pod przewodnictwem ks. dr. hab. H. Wejmana (prof. UAM, Poznań). Następnie obrady otworzył wieloletni przewodniczący SDTP ks. prof. dr hab. Walerian Słomka. Po uroczystym powitaniu, modlitwie w intencji obrad przewodniczył, obecny wśród uczestników, ks. bp Jan Wątroba (Częstochowa). W części pierwszej spotkania dokonano podsumowań i sprawozdań z minionego okresu. Sekcja liczy obecnie 241 członków zadeklarowanych i podtrzymujących swe zaangażowanie. Wśród nich znajdują się: 1 arcybiskup, 5 biskupów, 117 księży diecezjalnych, 83 ojców zakonnych, 17 sióstr zakonnych, 18 osób świeckich. W tym: 9 profesorów z tytułem naukowym, 6 doktorów habilitowanych, 83 doktorów, pozostali co najmniej ze stopniem licencjata. Następnie odbyły się wybory nowego Zarządu SDTP. Przez aklamację wybrano: na przewodniczącego – ks. dr. hab. M. Chmielewskiego (KUL), na zastępcę – dr. W. J. Gogolę OCD (Kraków), na sekretarza/skarbnika – dr. T. Pasz-

kowską (KUL). Honorowym przewodniczącym SDTP został z aplauzem ogłoszony, twórca i długoletni przewodniczący tej Sekcji, ks. prof. dr hab. W. Słomka.

W dn. 5 grudnia odbyło się zorganizowane przez Instytut Teologii Duchowości KUL, przy współudziale SDTP, sympozjum poświęcone Ks. Rektorowi A. Słomkowskiemu – odnowicielowi KUL i teologowi duchowości.

Spotkanie rozpoczęło się Eucharystią sprawowaną w kościele akademickim pod przewodnictwem J.E. abpa seniora Bolesława Pylaka, przy współudziale Ks. Dziekana Wydziału Teologii KUL, licznych celebransów członków SDTP (m.in. ks. bpa J. Wątroby z Częstochowy) i księży studentów. Słowo wprowadzenia wygłosił ks. prof. dr hab. W. Słomka, honorowy przewodniczący SDTP, twórca Sekcji Teologii Duchowości (obecnie Instytut Teologii Duchowości) w KUL. Homilię wygłosił Ks. Dziekan prof. dr hab. G. Witaszek CSSR.

Następnie w gmachu KUL, w pobliżu Rektoratu, uroczysto odsłonięto i poświęcono tablicę ku czci Ks. Rektora Słomkowskiego w stulecie urodzin. Na tablicy, która jest dziełem pani Jolanty Słomianowskiej, znalazł się między innymi cytat wypowiedzi byłego Rektora: „Uniwersytet katolicki musi być w pełni sobą, tzn. w pełni uniwersytetem i w pełni katolickim”

W auli Kard. S. Wyszyńskiego powitał zgromadzonych Dyrektor Instytutu Teologii Duchowości KUL i zarazem (nowo wybrany) przewodniczący SDTP, ks. dr hab. M. Chmielewski. W sympozjum udział wzięli liczni teologowie duchowości z całej Polski, rodzina, uczniowie i przyjaciele Ks. Rektora oraz pracownicy i studenci KUL.

Sprawujący aktualnie urząd Rektora KUL, prof. dr hab. A. Szostek MIC, otwierając z radością sympozjum powiedział o bohaterskim rektorze A. Słomkowskim m.in.: „Żaden z rektorów KUL nie uczynił tak wiele, nie wycierpiał tak wiele i nie odszedł w takim zapomnieniu” Przypomniawszy pokrótce zasługi dla uniwersytetu związane z reaktywacją jego istnienia w roku 1944. Podjęte wówczas inicjatywy i poniesione trudy stanowią powód do nazywania ks. Słomkowskiego „drugim założycielem” KUL. Proces o rzekome nadużycia finansowe, a następnie 3 lata więzienia – to okres męczeństwa Ks. Rektora dla sprawy uniwersytetu. W 1978 r. przyznano byłemu Rektorowi medal za zasługi dla KUL. Ks. Rektor A. Szostek wyraził głęboką wdzięczność na ręce Dyrektora ITD, ks. dr. hab. M. Chmielewskiego, za przywołanie tej Postaci w stulecie urodzin świadomości tych, którzy związani są z uniwersytetem.

Lubelski radny, Jerzy Bojarski, zaanonsował projekt nazwania jednej z ulic lubelskich, w dzielnicy Wrotków, imieniem ks. A. Słomkowskiego.

Obradom przedpołudniowym przewodniczył Cz. Parzyszek SAC, prowincjał Stowarzyszenia, z którym Ks. Rektor był związany przez lata. Przedstawiciel pallotyńców przypomniał wielką głębię ducha i skromność ks. Słomkowskiego; także fakt, że z Ołtarzewa został on zabrany do więzienia, tu też powrócił po zwolnieniu. Nosił się nawet z zamiarem wstąpienia do tej wspólnoty. Po śmierci spoczął na cmentarzu w kwaterze pallotyńskiej.

Historyk KUL, prof. dr hab. Jan Ziółek, który swego czasu nazwał jako pierwszy ks. Słomkowskiego „drugim założycielem KUL” w wystąpieniu szczegółowo omówił materialną, naukową i duchową odnowę KUL przez Ks. Rektora. Ukazał trudności związane z organizacją uniwersytetu podjęte już w kilka dni (2.08.1944 r.) po

wyzwoleniu Lublina. W pierwszej uczelni na wyzwolonych ziemiach Polski, liczącej ponad 1000 studentów i 70 pracowników, inauguracja miała miejsce 12.11.1944 r. Podjęto inicjatywy dla stworzenia nowych kierunków: wydziału filozofii, na wydziale humanistycznym – historii sztuki (1945), filologii niemieckiej i angielskiej (1946). Przy ulicy Chopina zaczęła działalność duża Biblioteka uczelniana. Część projektów powstałych w KUL, ówczesne władze oświatowe przeniósł do UMCS zorganizowanego jako uczelnia laicka. Od 1950 r. nasilały się stopniowo represje wobec działalności Katolickiego Uniwersytetu, a zwłaszcza jego Rektora.

Ks. prof. dr hab. J. Warzeszak (UKSW) zabrał głos w wystąpieniu zatytułowanym *Dar modlitwy i cierpienia dla KUL*. Zaakcentował, iż ks. Słomkowski niemal wszystkie Msze św. ofiarowywał w intencji KUL, wspierał tę uczelnię także materialnie. Zaradność w kwestiach finansowych była u Ks. Rektora głęboko zakotwiczona w zaufaniu Opatrzności Bożej. Podejmował inicjatywy, które należało podjąć, a następnie szukał środków do ich realizacji. Niektórzy profesorowie opuścili KUL (1950), gdy mimo publikacji nie otrzymywali tytułów i nie zatwierdzano ich na stanowiskach. ZAMP i FPOS rozpoczęły ofensywę wobec studentów KUL. Ks. Rektor był zmuszony przemówić do młodzieży demaskując zamysły ideologiczne organizacji. W prasie nagłośniono pomówienia o nadużycia finansowe w KUL. Ks. Słomkowski 4.10.1951 r. został odwołany z funkcji rektora, 1.04.1952 r. aresztowany, następnie sądzony. W dniach 2.04.-15.10.1952 r. był 17 razy przesłuchiwany, zwykle w godzinach 21-24. W czasie uciążliwych przesłuchań zawsze w rękę miał różaniec. Adwokatów opłacił ks. bp Wyszyński i księża pallotyni. Skazany 16.06.1953 r. na 3 lata i 4 miesiące więzienia, zaznał głodu i upokorzeń. Okres ten bardzo nadwerżył zdrowie Męczennika sprawy KUL. Oskarżenia przytaczane i nagłaśniane wobec opinii publicznej były zestawem pomówień i matactw właściwych ówczesnym władzom.

Po przerwie przewodniczenie obradom przejął ks. prof. dr hab. A. Santorski, bliski współpracownik ks. Słomkowskiego w Prymasowskim Studium Życia Wewnętrznego w Warszawie. W tej części sympozjum wystąpił ks. abp prof. dr hab. Bolesław Pylak, omawiając dokonania ks. Słomkowskiego jako dogmatyka. Następnie ks. prof. dr hab. W. Słomka przedstawił *Wkład ks. Słomkowskiego w polską teologię duchowości*. Uwypuklił zasługi Ks. Rektora dla zaistnienia Katedry Teologii Duchowości w KUL, omówił myśl zawartą w zbiorze wykładów i przemyśleń nazwanych „teologią życia wewnętrznego”. Z kolei, studentka w omawianych czasach, a obecnie pracownik KUL, prof. dr hab. G. Karolewicz, przedstawiła swoje wspomnienia ze spotkań z ks. Słomkowskim. Dała świadectwo faktom, które wiązały się z wystąpieniem Ks. Rektora do młodzieży i zestawiała je z kłamliwymi relacjami podanymi w lubelskiej prasie. Wyakcentowała gotowość ks. Słomkowskiego do współpracy w dokumentowaniu tych zajęć, a także stałe zainteresowanie sprawami KUL. Z zachowanych nagrań wywiadów przeprowadzonych z ks. Słomkowskim umożliwiła zebranym wysłuchanie fragmentu. W ten sposób na sympozjum zabrzmiał głos samego Bohatera dnia.

Na zakończenie prof. dr hab. P. P. Ogórek OCD dokonał promocji książki ks. A. Słomkowskiego zatytułowanej *Teologia życia duchowego w świetle Soboru Watykańskiego II*, a wydanej po przygotowaniu przez ks. dr. hab. M. Chmielewskiego.

Promotor omówił strukturę i treść publikacji, polecając ją uwadze nie tylko studentów teologii, lecz także wszystkich zainteresowanych pogłębieniem życia duchowego. Dzieło było przygotowywane przez autora przez wiele lat, m.in. w związku z koniecznością zintegrowania myśli z nauką Vaticanum II. Obecny redaktor, ks. Chmielewski, zmienił w tytule określenie „Teologia życia wewnętrznego” na „...życia duchowego” Cenne dopowiedzenia o powstawaniu dzieła i jego aktualnej wartości wniósł przedstawiciel Wydawnictwa „Apostolicum” T. Mioduszewski SAC.

W dyskusji końcowej zabrali głos, między innymi, krewni ks. Słomkowskiego – bratanek Zbigniew Słomkowski (lekarz), który ciesząc się z dokonań stryja dla KUL, podkreślił, iż wartości, które ceniał on, wciąż są cenne dla niego jako lekarza, dla każdego człowieka i społeczeństwa. Bratanica Izabella Słomkowska-Malinowska przyczyniła się do opracowania broszury o Ks. Rektorze, którą rozdano uczestnikom sympozjum. Dawny uczeń, dr Otto Filek OCD, we wspomnieniu podkreślił, iż ks. Słomkowski – to „teolog pobożny”, który w teologii zawsze obiera kierunek od dogmatu – do duchowości. Również studentka, a następnie pracownica kancelarii rektorskiej KUL wyznała, iż z polecenia ks. rektora Iwanickiego parokrotnie była wysyłana do wpływowych osób dla obrony ks. Słomkowskiego podczas procesu w Warszawie. Przedstawiciel NSZZ „Solidarność” KUL, Piotr Paweł Gach, zaanonsował, że w 9.10.1999 r. w Kałkowie-Godowie (Sanktuarium Bolesnej Królowej Polski) została odsłonięta tablica upamiętniająca męstwo ks. Rektora Słomkowskiego w obronie młodzieży wobec zakusów ideologii komunistycznej. Na tablicy znalazły się m.in. słowa: „Duszy młodzieży wam nie oddam”

W ostatnim słowie ks. dr hab. M. Chmielewski zaakcentował, iż sympozjum poświęconego bohaterskiemu Rektorowi KUL nie można po prostu zamknąć, gdyż postać ta winna nadal mówić do społeczności KUL-u i teologów duchowości. Zapowiedział wydanie publikacji prezentującej treść wystąpień na sympozjum. Jednocześnie zaprosił do poszerzenia treści tomu ze strony tych, którzy mają wspomnienia związane z postacią i działalnością ks. Słomkowskiego.